

614.252:356.331:355.721:616-07

VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE SPECIALIZAČNÍ PRŮPRAVY K ATESTACI I. STUPNĚ ZE VŠEOBECNÉHO LÉKAŘSTVÍ A NĚKTERÉ POŽADAVKY PRAXE

Plk. doc. MUDr. Vladimír KUČERA, CSc., mjr. MUDr. Svatopluk BÝMA
Vojenský lékařský výzkumný a doškolovací ústav JEP, Hradec Králové
(náčelník: plk. doc. MUDr. Pavel Kuna, DrSc.)

Na výchovně vzdělávacím procesu v postgraduálním studiu u absolventů VLVDÚ JEP se významně podílí dvouletá specializační průprava před atestací prvního stupně ze všeobecného lékařství, která pro-

bíhá na odborných odděleních vojenských nemocnic. Kvalitu této specializační průpravy významnou měrou ovlivňují dva předpoklady. Prvním předpokladem je správné stanovení výchovně vzdělávacích cílů

pro specializační přípravu v jednotlivých oborech a druhým je jejich důsledné naplňování v průběhu specializační přípravy. Při stanovení výchovně vzdělávacích cílů jsme vycházeli ve spolupráci s hlavními odborníky zdravotnické služby ČSLA z dosavadních zkušeností a požadavků praxe na odborně medicínskou erudici náčelníka zdravotnické služby útvaru (dále NZSÚ) i poznatků ze spolupráce odborných oddělení VN a útvarových lékařů. Jednou z možností ověřit si správnost stanovených výchovně vzdělávacích cílů je rozbor diagnóz u nemocných odesílaných k vyšetření do vojenských nemocnic. Výběrové šetření, které bylo zahájeno v roce 1987 k hlubší analýze činnosti vojenských nemocnic, nám umožnilo provést analýzu spektra diagnóz ambulantně ošetřovaných a léčených nemocných na odborných odděleních, jejich porovnání s výchovně vzdělávacími cíli a posoudit, zda tyto výchovně vzdělávací cíle obsahují požadavky na zvládnutí diagnostiky a diferenciální diagnostiky zjištěných nemocí. Výběrové šetření probíhá na všech klinických odděleních vojenských nemocnic (interna, chirurgie, ORL, dermatovenerologie, oftalmologie, neurologie a psychiatrie). Za jednotlivé měsíce jsou zaznamenány diagnózy u 20 % ambulantně vyšetřovaných, což vzhledem k počtu ošetřených umožňuje získat objektivní údaje. Toto výběrové šetření není ještě uzavřeno. Proto v našem příspěvku uvádíme výsledky v námi sledované oblasti za třetí čtvrtletí roku 1987 (od. 1. 7. do 30. 9. 1987).

Ve sdělení uvádíme v tabulkách přehled diagnóz nejčastěji se vyskytujících na ambulantních odděleních vojenských nemocnic. Uvádíme ty diagnózy, které byly vykazány častěji než v 0,5 % z počtu diagnóz na jednotlivých odděleních. Diagnózy uvádíme v číselném kódu podle MKN ve znění 9. decennální revize a též ve stručném komentáři k tabulkám uvádíme názvy diagnóz a skupin diagnóz podle tohoto pramene. Při hodnocení výchovně vzdělávacích cílů jsme přihlíželi nejen k diagnózám uvedeným v tabulkách, ale i k ostatním zjištěným diagnózám, které byly zastoupeny i menším podílem než 0,5 % z počtu diagnóz na jednotlivých odděleních.

Diagnózy uvedené v tabulce 1 tvoří 17,03 % z celkového spektra 229 zjištěných diagnóz na ambulantních interních odděleních vojenských nemocnic. Celkem se podílí 81,49 % na všech prováděných vyšetřeních. Z diagnóz obsažených v tabulkách vyplývá, že nejčastěji jsou vyšetřováni nemocní s nemocemi zažívacího traktu 25,96 %. Z této skupiny se nejčastěji vyskytují poruchy funkce žaludku 11,77 % (dg. 536), dvanáctníkový vřed 3,77 % (dg. 532), chronické nemoci jater a cirhóza 3,0 % (dg. 571) a jiné nemoci jater 3,68 % (dg. 573). Dále následují kardiovaskulární choroby 22,32 %, kde se nejčastěji vyskytuje esenciální hypertenze 8,14 % (dg. 401) vyšetřených, vyšetření po infarktu myokardu starším 8 týdnů 2,83 % (dg. 412) a vyšetření nemocných s anginou pectoris 1,3 % (dg. 413). Choroby respiračního

Tab. 1

Diagnózy vykázané na ambulantních odděleních v oboru interním vyskytující se častěji než v 0,5 %

Dg.	%	Dg.	%	Dg.	%	Dg.	%	Dg.	%	Dg.	%
536	11,77	401	8,14	414	7,06	250	6,01	V72	4,14	532	3,77
573	3,68	571	3,00	412	2,83	490	2,38	306	2,26	574	1,78
595	1,64	590	1,56	582	1,47	577	1,41	300	1,36	491	1,30
413	1,30	714	1,22	722	1,07	451	1,04	531	0,85	493	0,85
280	0,79	724	0,76	791	0,76	464	0,73	485	0,73	427	0,70
402	0,68	070	0,65	719	0,62	272	0,59	454	0,53	477	0,53
592	0,51	535	0,51	564	0,51						

traktu tvoří 6,55 % a choroby urogenitální 5,92 %. Zajímavé je zjištění, že pro cukrovku (dg. 250) je vyšetřováno na ambulantních interních odděleních 6,01 % ze všech vyšetřených, což dokládá význam tohoto onemocnění. Výchovně vzdělávací cíle kladou důraz na bezpodmínečné zvládnutí diagnostiky a diferenciální diagnostiky celého spektra diagnóz vykázaných na těchto odděleních, zvláště s důrazem na nejčastější skupiny chorob a chorobné jednotky.

Tab. 2

Diagnózy vykázané na ambulantních odděleních v oboru chirurgie vyskytující se častěji než v 0,5 %

Dg.	%	Dg.	%	Dg.	%	Dg.	%	Dg.	%	Dg.	%
845	11,30	717	4,55	574	4,07	844	3,93	550	3,59	454	3,35
540	3,29	592	2,20	455	2,16	685	2,08	600	2,08	816	2,04
842	1,69	723	1,57	813	1,51	682	1,39	734	1,32	923	1,32
823	1,27	681	1,16	826	1,09	824	1,09	840	1,07	924	1,05
724	1,05	883	1,00	727	0,93	781	0,91	718	0,84	714	0,82
581	0,77	605	0,75	726	0,75	719	0,68	532	0,68	216	0,67
728	0,65	590	0,60	787	0,60	440	0,60	815	0,58	595	0,58
703	0,58	250	0,58	850	0,58	882	0,56	814	0,54	706	0,52
715	0,52	831	0,51								

Diagnózy uvedené v tabulce 2 tvoří 20,5 % z celkového spektra 243 diagnóz vykázaných na ambulantních chirurgických odděleních vojenských nemocnic a podílí se 78,02 % na všech prováděných vyšetřeních. Z uvedených diagnóz v tabulce tvoří úrazy 29,55 %. Nejčastěji se vyskytují podvrtnutí nebo namožení kotníku 11,30 % (dg. 845) a podvrtnutí nebo namožení kolene 3,93 % (dg. 844). Ze zlomenin jsou nejčastěji ošetřovány zlomeniny jednoho nebo více článků prstů ruky 2,04 % (dg. 816) a zlomeniny loketní nebo vřetenní kosti 1,51 % (dg. 813). Ve výchovně vzdělávacích cílech je veškeré úrazové problematice věnována pozornost. Z NPB tvoří vyšetření pro akutní apendicitidy 3,29 % (dg. 540). Rozpoznání příznaků NPB

patří mezi základní požadavky, které jsou v tomto oboru výchovně vzdělávacími cíli vytyčeny. Těz všechny ostatní diagnózy jsou v požadavcích na zvládnutí jejich diagnostiky a diferenciální diagnostiky.

Tab. 3

Diagnózy vykázané na ambulantních odděleních oboru ORL vyskytující se častěji než v 0,5 %

Dg.	%	Dg.	%	Dg.	%	Dg.	%	Dg.	%	Dg.	%
474	12,31	389	11,17	380	9,42	477	7,96	461	6,21	382	5,78
472	5,24	381	4,89	470	4,14	462	3,24	473	2,96	463	2,89
476	2,71	464	2,46	460	1,67	683	1,46	386	1,46	471	1,35
784	1,32	475	0,92	799	0,89	388	0,89	706	0,71	802	0,67
465	0,67	744	0,60	872	0,60	385	0,50	384	0,50		

Diagnózy v tabulce 3 tvoří 34 % z celkového spektra 83 diagnóz vykázaných na ambulancích ORL oddělení vojenských nemocnic a podílí se 95,6 % na všech prováděných vyšetřeních. Poněkud překvapující je vysoké procento odesílaných nemocí zevního ucha 9,42 % (dg. 380), na léčbě kterých by se měli všeobecní lékaři nepochybně více podílet. Poruchy sluchu, které tvoří 11,17 % (dg. 389), pouze podtrhují nutnost znalostí všeobecného lékaře v prevenci těchto onemocnění. Nejčastěji se vyskytují chronické nemoci mandlí a adenoidní tkáň 12,31 % (dg. 474). Ve výchovně vzdělávacích cílech je celé spektrum diagnostiky obsaženo v odpovídajícím rozsahu.

Tab. 4

Diagnózy vykázané na ambulantních odděleních v oboru dermatovenerologie vyskytující se častěji než v 0,5 %

Dg.	%	Dg.	%	Dg.	%	Dg.	%	Dg.	%	Dg.	%
692	11,68	110	11,22	078	9,04	696	8,88	691	4,55	454	4,52
597	4,49	690	4,33	706	4,30	704	3,59	684	3,27	111	3,13
686	3,10	695	2,31	098	2,26	708	1,90	680	1,68	133	1,36
079	1,35	035	1,25	709	1,09	054	0,84	053	0,76	V67	0,73
702	0,73	707	0,65	757	0,54	607	0,54				

Diagnózy uvedené v tabulce 4 tvoří 32,9 % z celkového spektra 85 diagnóz vykázaných na ambulancích dermatovenerologických oddělení vojenských nemocnic a podílí se 94,1 % na všech prováděných vyšetřeních.

Největší podíl tvoří kontaktní dermatitidy a jiné ekzémy 11,68 % (dg. 692) a dermatofytózy 11,22 % (dg. 110) z celkového spektra diagnóz. Všechna onemocnění i skupiny nemocí včetně pohlavních, které

jsou v tabulce zastoupeny gonokokovou infekcí a tvoří 2,26 % případů z celkového spektra, jsou obsaženy ve výchovně vzdělávacích cílech.

Tab. 5

Diagnózy vykázané na ambulantních odděleních oboru oftalmologie vyskytující se častěji než v 0,5 %

Dg.	%	Dg.	%	Dg.	%	Dg.	%	Dg.	%	Dg.	%
367	32,37	372	16,72	378	7,56	366	6,88	373	6,38	365	6,26
362	3,48	379	3,25	363	1,95	930	1,65	364	1,15	370	1,15
368	1,12	371	0,97	921	0,88	216	0,82	401	0,79	940	0,73
377	0,70	375	0,65	374	0,52	360	0,52				

Diagnózy uvedené v tabulce 5 tvoří 56,41 % z celkového spektra 39 diagnóz vykázaných na ambulancích oftalmologických oddělení vojenských nemocnic a podílí se 96,5 % na všech prováděných vyšetřeních. Nejvíce jsou zastoupeny poruchy refrakce a akomodace 32,37 % (dg. 367) a nemoci spojivky 16,72 % (dg. 372). Vysoké zastoupení této druhé skupiny onemocnění naznačuje, že NZSú značnou část těchto onemocnění odesílají do VN. Zelený zákal tvoří 6,26 % (dg. 365) z vyšetření a musíme vždy na toto onemocnění myslet i v terénu. Spektrum diagnóz je ve výchovně vzdělávacích cílech obsaženo v odpovídajícím rozsahu.

Tab. 6

Diagnózy vykázané na ambulantních odděleních v oboru neurologie vyskytující se častěji než v 0,5 %

Dg.	%	Dg.	%	Dg.	%	Dg.	%	Dg.	%	Dg.	%
724	38,59	723	17,01	722	7,41	346	5,48	345	3,04	780	2,48
300	2,18	781	2,13	850	1,98	435	1,98	351	1,57	307	1,32
354	1,21	384	1,16	340	1,16	353	0,96	732	0,76	350	0,60
438	0,60	357	0,55								

Diagnózy uvedené v tabulce 6 tvoří 21,97 % z celkového spektra 91 diagnóz vykázaných na ambulancích neurologických oddělení vojenských nemocnic a podílí se 92,17 % na všech prováděných vyšetřeních. Diagnózy nejčastěji se vyskytující na tomto oddělení se týkají diagnostiky bolestí páteře, nemocí krční krajiny a zad (dg. 722, 723, 724) a činí 63,01 % všech vyšetřených. Je tedy nutné, aby se této problematice věnovala zvýšená pozornost. Diagnózy záchvatových onemocnění obsažených v tabulce činí 8,53 % a ani tuto problematiku tedy nelze podceňovat. Ve výchovně vzdělávacích cílech je celé spektrum diagnostiky a diferenciální diagnostiky obsaženo i s důrazem na výše uvedené skupiny onemocnění.

Tab. 7

**Diagnózy vykázané na ambulantních odděleních v oboru
psychiatrie vyskytující se častěji než v 0,5 %**

Dg.	%	Dg.	%	Dg.	%	Dg.	%	Dg.	%	Dg.	%
300	30,67	301	16,42	303	15,58	295	5,91	296	5,43	305	4,10
307	3,98	302	2,53	304	2,05	310	1,69	309	1,69	308	1,32
319	1,20	298	1,08	318	1,08	297	0,84	290	0,60		

Diagnózy uvedené v tabulce 7 tvoří 54,83 % z celkového spektra 31 diagnóz vykázaných na ambulantních psychiatrických odděleních vojenských nemocnic a podílí se 96,17 % na všech prováděných vyšetřeních. Převážnou část tvoří neurotické poruchy 30,67 % (dg. 300), poruchy osobnosti 16,42 % (dg. 301). Diagnózy týkající se různých drogových závislostí (dg. 303, 304) a zneužívání návykových látek (dg. 305) spolu tvoří 21,7 %, což potvrzuje závažnost této problematiky. Výchovně vzdělávací cíle před atestací I. stupně ze všeobecného lékařství obsahují požadavky na zvládnutí základů diagnostiky a diferenciální diagnostiky celého spektra diagnóz vykázaných na těchto odděleních.

Závěr

Na základě zjištěného spektra diagnóz nemocných vyšetřovaných na ambulantních odděleních vojenských nemocnic a jejich porovnáním s výchovně vzdělávacími cíli specializační průpravy před atestací I. stupně ze všeobecného lékařství můžeme konstatovat, že obsahují celé spektrum vykázaných diagnóz u nemocných ambulantně vyšetřovaných ve vojenských

nemocnicích a odpovídají dosavadním potřebám praxe. V současné době jde tedy o jejich kvalitní naplnění v rámci specializační průpravy i v systému dalšího vzdělávání vojenských lékařů. Všichni si musíme uvědomit, že nedostatečná pozornost věnovaná kvalitě výchovy a odbornému výcviku lékařů ve specializační přípravě na jednotlivých odděleních ve vojenských nemocnicích se musí zákonitě zpětně projevit neodůvodněným odesláním pacientů do vojenských nemocnic a přetěžováním ambulantních provozů jednotlivých oddělení. Tyto dílčí výsledky mají významnou informační hodnotu. Potvrzují správnost volby výchovně vzdělávacích cílů z pohledu rozboru diagnóz onemocnění odesílaných k vyšetření do vojenských nemocnic. K jejich dalšímu zpřesnění může přispět také rozbor onemocnění léčených na ošetrovnických útvarů, kterým se chceme v dalším období zabývat.

Souhrn

Ve sdělení se autoři zabývají posouzením výchovně vzdělávacích cílů specializační průpravy k atestaci I. stupně ze všeobecného lékařství ve vztahu k rozboru onemocnění vyšetřovaných na ambulantních odděleních vojenských nemocnic. Z tohoto pohledu se výchovně vzdělávací cíle jeví jako dostačující.

Literatura u autorů

Klíčová slova: Výchovně vzdělávací cíle před atestací I. stupně ze všeobecného lékařství; Spektrum diagnóz na ambulantních odděleních vojenských nemocnic.